

Özel Eğitim Alanında Psikolojik Danışma Ve Rehberlik

Özel Eğitim

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "özel eğitim" denir.

Ülkemizdeki özel eğitim hizmetleri, engel gruplarına göre oluşturulmuş özel eğitim okullarında yürütülmektedir. Ayrıca, özel eğitim gerektiren öğrencilerin normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim görmelerine de önem verilmektedir. "Kaynaştırma" olarak tanımlanan bu uygulamaların yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Ülkemizde halen; görme, işitme, ortopedik, zihinsel engelliler, süregen hastalığı olanlar, uyum güçlüğü olanlar, dil ve konuşma güçlüğü olanlar, üstün ve özel yetenekliler olmak üzere sekiz ayrı gruba özel eğitim okul ve kurumlarında kaynaştırma uygulamalarında özel eğitim tedbirleri alınarak eğitim hizmetleri verilmektedir. Özel eğitim, bireyin bazı özelliklerinde meydana gelen zedelenme, normalden sapma, yetersizlik gibi özür ve engelleri nedeniyle, genel eğitimden yararlanamayan çocukların özel olarak geliştirilmiş program ve yetiştirilmiş personel ile özür ve özelliklerine uygun bir ortamında sürdürülen eğitim çalışmalarınıdır.

Özür ve Farklı Grup Alanları

Özel eğitim alanı, özürleri ve farklı grupların nitelikleri yönünden her biri gereksinimleri, nitelikleri ve yapılacak uzmanlık yardımları farklı gruplardan oluşmaktadır. Özür ve farklı gruplar birlikte düşünüldüğünde, görme özürlüler, işitme özürlüler, konuşma özürlüler, ortopedik özürlüler, zihince özürlü olanlar, duygusal problemleri olanlar, sürekli hasta olanlar, suçlu ve korumaya muhtaç çocuklar, üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklar çok geniş ve birbirinden farklı grupları oluşturmaktadır. Ayrıca her özür grubunun kendi içinde dereceleri bulunmakta, bazılarının ise birden çok özrü olabilmektedir. Özürün meydana gelişi, çocuk ve ailenin durumu da dikkate alınınca çok yönlü ve oldukça değişik eğitim ve rehberlik yardımını gerektiren bir geniş alan ortaya çıkmaktadır.

Eğitim Gereksinimleri

Özel eğitim alanının çeşitliliği, özür gruplarının niteliğine uygun farklı alanlarda yetişmiş uzmanların da devreye girmesini gerektirir. Özel eğitim alanındaki bir çocuk veya öğrencinin eğitim gereksinimini birkaç noktada yoğunlaştır. (1) Normal eğitim programına paralel bir “genel eğitim” görecektir. (2) Birey bu eğitimini özrünün çeşidine uygun olarak, çeşitli ve farklı araç gereçleri gerektiren, farklı özel koşullar içinde sürdürecektir. (3) Bazı hallerde de eğitimleri sırasında özründen kurtulabilmesi için sağlık ve rehabilitasyon çalışmalarını da sürdürmek zorunda kalacaktır.

Özel eğitim programlarında, “genel” ve “özel” eğitimin bütünlüğü ilkesi korunmaktadır. Çağdaş anlamda eğitim; bireyin bedensel, duygusal, zihinsel, sosyal yeteneklerinin, kendisi ve üyesi bulunduğu toplum için en uygun şekilde gelişmesini sağlama ve en üst düzeye çıkarma sürecidir. Eğitimin bu amacı özel eğitim içinde aynıdır.

Özel Eğitim Alanındaki Rehberliğin Niteliği

Ülkemizdeki rehberlik personelinin bazıları özel eğitimde yapılan rehberliği genel eğitimdeki rehberlikten tamamen “ayrı” olarak görme eğilimindedirler. Bazıları ise özel eğitim alanında rehberlik yapacak kişinin önce “genel rehberliği” bilmesi sonrada özürli çocukların farklı özellik ve gereksinimlerini inceleyerek yapılacak rehberliği bu farklılıklara uydurması gerektiği görüşünü vurgulamaktadır.

Genel rehberliğin temel felsefesine, ilke ve tekniklerine ağırlık veren bu ikinci görüş, meslek çevrelerinde daha çok kabul görmektedir. Buna göre, özel eğitim alanında rehberlik hizmetlerini kim yapacak sorusu biraz daha açıklık kazanmaktadır. Özel eğitim alanında görev yapacak danışmanlar, psikolojik danışma ve rehberlik lisans eğitimi görmüş olacak, özel eğitim alanının hangi özür grubunda çalışmayı planlıyor veya çalışıyorsa, o özür grubundaki çocukların özelliklerini, gereksinimlerini, özel koşullarını da öğrenecek demektir. Programın özel eğitim boyutu, psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) programı içinde farklı gruplara ve özür gruplarına ilişkin “seçmeli dersler” olarak, yada “hizmet içi eğitim” programları ile gerçekleştirilebilir.

Halen uygulanmakta olan uygulamada, Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik programında, öğrencilerin özel eğitimle ilgili iki ders almaları durumunda, PDR mezunları özel

eğitim alanına danışman olarak atanabilmektedir. Bakanlığın aldığı bu karar da belirtilen yontemi destekler niteliktedir.

Özörlü bireyler için düşünölen rehberlik, tanım, amaç, teknik ve alanlar yönünden normal çocuklara yapılan rehberlik kapsamı ile aynıdır. Yalnız duruma göre bazı özür alanlarında çocuklar için yapılacak rehberlik biraz daha önem kazanır, daha derinliğine bir çalışma ve uzmanlaşmayı ve genel düzeydeki rehberlikten çok sabırlı ve becerili olmayı gerektirir.